

context citat a naufragi NAU); «--- a mos fills --- sovint, ab llurs joguines deixant-los al herbatge, / baixàvam a esbargir-nos al borbolleig d'un riu / ---», *Atl.* VI, 17a (1878, i ja en la versió de 1867; i només en aquesta): «Alcídes en lo trono s'asseu de Gerió, / y dolsa deixa córrer y en somnis d'or sa vida, / com en planer herbatge llisquívol rieró» (x, 4d); segueix usant-se avui, sobretot cap als Pirineus, i el trobem fins a Benasc en el S. xv: «*erbaje* de la muntanya de la Corba» en el *Libro Lucero de la vila*, a. 1469; «*b.*: pastures, pabulum, pastio», *DTo.* 1647. En l'acc. 'impost damunt les herbes pasturades', fi S. XIII, *Cost. de Tortosa*.

Herbatjat eiv. no queda clar si es refereix a això o a *herbejar* Labèrnia, que escriu alhora *herbajar* i *herbejar* (1840), però en tot cas és amb a en els parlats ribagorçans: «diferencia que entre sí tenian sobre el *erbajar*, o espletar, las partidas llamadas la Cuesta y el Saliet», que ja trobo un parell de vegades en el *Lucero* de Benasc, doc. de 1534; també *erbajar* intr., en un doc. municipal de Plan de Gistau de 1648. *Herbatger* [Belv., ant.]. *Herbejada*; *herbejador*.

Herbenc. *Herber*, en els Alts Pirineus és el guier o pap dels ocells i 'esòfag dels remugadors' (cf. fr. *herbier*, cast. *herbero*): *erbé* general amb aquest sentit a la Vall d'Àran (Cor., *VocAran.*, 39), acc. que s'estén fins a alguns pobles del Pall, superior, però a Àreu diuen *yerbé* 'esòfag de l'home, de l'ocell', amb una *y*-que no s'explica bé (*BDC* XIII, 299b) si no és que hi hagi encontre amb un derivat de *NERVI* (*nyirvi*), facilitat pels tendons que es marquen en el coll dels nervuts. A la Vall de Broto *yerbero* és la 'borda', i també *herbera* és «cabanya» a Collsacabra (Rupit, *BDLC* XII, 227). *Herberia*. *Herberola*. *Herbeta*: usat especialment en la dita popular que jo tinc sentida als vells de casa en una forma poc divergent de la que en dona *AlcM* (que ho copia de Belv. i Lab.): «Et conec *herbeta* que et diuen marduix» [1910].

Herbolari [fi S. xiv, *Corbatxo*; Ausiàs; *DTo.* 1670 etc.]; -*aria* («Mariàngela, l'*herbolària*», conte de S. Espriu, en l'antologia de Triadú, 1959). En aquest i en els següents tenim un tema HERBOR-/HERBUL-, que originàriament pot ser idèntic — sigui amb dissimilació de les -R-R-, o, inversament, dilació (cf. el que dic en *DCEC* II, 912b39-60). Que es tracti de *HERBULA*, diminutiu escassament usat en llatí i altrament no representat en romànic, és força menys segur del que afirma Wartburg, car també es pot tractar de metaceudeus de certs derivats de *ARBOR* (cf. cast. *arbolado*, *árbol*, it. *albero* etc., i el que en dic allí a les lín. 55-58): una dissimilació és sempre un fenomen més fàcil, i incomparablement més freqüent que una dilació; a afegir encara allà el cast. *emmetzinat* 'emmetzinat', 'verinos' (ja en JRuiz, 173 i 571, i *Rim. de Palacio*, 971): «el pobre señor, que --- columbró a los malditos pretendientes terciando contra los memoriales *emherbolados*, no sabía qué hazer de sus orejas», Quevedo (*Fort. con seso*, 21, *Cl. C.*, 138.1).

En la nostra llengua trobem la grafia amb *arb-* més sovint i més antigament del que s'hauria d'esperar

si vingués de *HERBULA*: *Arbolat* 'menja d'herbes' en Arnau de Vilanova: «formatge d'oveyles gras --- molt a menjar no és san ne cosa segura, sinó ab carabaços ho ab *arbolat* fet de borrages e d'espínacs e d'almols» (II, 174); *arbolam* 'hortalissa' ja en Miquel Agustí (*Secr. d'Agríc.*, a. 1617, p. 27): «*arbolam* de pastors y de companya fareu en l'entrada del mes de Janer --- de gra de espínacs y de colets, tot mesclat --- altre *arbolam* podreu fer y sembrar a mig mes de mars --- també podreu fer *arbolam*, prenent grans de blets y de bledes, ab alguns grans de espínacs, tot a la mescla». Aquest ja apareixeria escrit *erbolam* en un passatge de Llull (però és grafia conforme al ms.?), *AlcM. Herbolat. Herbolatge*.

Herborejar. Herboritzar, calcat del francès *herboriser* [1534]: en cat. només des del primer terç del S. XIX (Febr. Card. «buscar las yerbas y hortalizas para medicina»); en el Princ. només des de *SLitCosta* (1868) i Labèrnia 1888, que cita d'ant. de Bofarull († 1896): «comensant a *herborisar* com un aficionat»; «un dia hi vindré a ~», Coromines (O. C., 834a10f.); *herborització*, -*olització*; Ruyra ho adapta més, com a *herborejar. Herborista* [*DOrt.*]; *herboristeria* [*SLitCosta*]. *Herbós. Herbum. Herbut*.

Enherbar [*DOrt.*] s'havia usat (com el cast. *enherbolado*) per a 'emmetzinar (una sageta)': «algunes persones --- devotes del dit En Jaume de Mallorca fahien tractaments aytais que, Nós cavalcants per la vila, certs ballesters --- nos tirassen ab sagetes *enherbades*», *Cròn.* del Cerimoniós (ed. Bof., 242). Però modernament només el conec com *enherbat* 'cobert d'herba': «aquell camp ara és tot *enherbat*», o sigui no conreat sinó convertit en un herbassar o en una prada (Moïà, 1936; Banyoles, 1964).

Herbei, mot negligit fins a data recent pels nostres lexicògrafs: no fou registrat fins al *DAG*. («lloc de molta herba, on neix molta herba», sense autoritats) i *Bulbena* (1905, «herbam, *gazon*, césped») i alguna ed. recent de Lab. (d'on Vogel). Les primeres dades són de Verdagner, que l'usà repetidament en *La Fugida a Egipte* (1893): «L'infant Jesús demana pa / i St. Josep no li'n pot dà / --- — Per amor de Déu, / una almoyneta pel Fill meu! / --- / altra pobreta se'n condol / que de la gran Ciutat del Sol / ve del captar més assortada: / sobre l'*herbey* taula ha parada: / — Preneu si us plau ---», «una palmera gentil / a un oasis los convida / --- / a tots tres los ve de grat: / de l'*herbey* ne fan cadira» (Ed. Pop. II. Cat. x, 55, 26). «Les senyorettes del mar --- els parlen dels peixos i dels *herbeis* on pasturen ---», Ruyra (c. 1896, O. C., 114).

«Bandejat pel Rei, em cal abandonar aquests aires i aquest cel: Muntanyes que fóreu la primera admiració dels meus passos, no us tornaré a veure mai més; adéu, *herbeis* i frondes, i vosaltres, solives valls i ombroses riberes, i tu, font dels lledoners, on aquell dia vaig matar el rossinyol», Coromines (*De plaer ---, Putxinellis* VIII, p. 226). També en recordo exemples en Maragall, Bertrana, Carner, VCatalà; però no figura en cap dicc. mall., men. ni val., estic segur que no